

Byla C-461/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. liepos 24 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht (Vokietija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. liepos 4 d.

Pareiškėja:

Umweltforum Osnabrücker Land e. V.

Atsakovas:

Landkreis Osnabrück

Pagrindinės bylos dalykas

Aplinkos apsaugos teisė – Direktyva 92/43/EEB – Tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimas – Direktyva 2001/42/EB – Strateginis aplinkos vertinimas – Nutarimas dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos įsteigimo – Dalys, dėl kurių privaloma atlikti strateginį poveikio aplinkai vertinimą

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Direktyvos 2001/42/EB (toliau – PAV direktyva) 3 straipsnio 2 dalies b punktas, siejamas su Direktyvos 92/43/EEB (toliau – Buveinių direktyva) 6 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad visos teisės akto, kuriuo pagal Buveinių direktyvą valstybė narė teritorijoje įsteigia specialią saugomą teritoriją, nuostatos, neatsižvelgiant į atitinkamą norminį jų turinį, turi būti

- laikomos tiesiogiai susijusiomis su teritorijos tvarkymu arba būtinomis teritorijos tvarkymui, todėl šiam teisės aktui, kaip planui, netaikomas poveikio aplinkai vertinimas pagal PAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktą, siejamą su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, ar, priklausomai nuo atskirų nuostatų turinio, gali būti taikomas diferencijuotas vertinimas, kad atskiros tokio teisės akto, kaip plano (plano dalies), nuostatos turėtų būti laikomos tiesiogiai susijusiomis su teritorijos tvarkymu arba būtinomis teritorijos tvarkymui, o kitos šio teisės akto, kaip plano (plano dalies), nuostatos tokiomis nelaikomos?
2. Jei atsakant į pirmąjį klausimą būtų pritarta antrai jame nurodytai alternatyvai, ar PAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktas, siejamas su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teisės akte, kuriuo teritorijoje įsteigiama speciali saugoma teritorija, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvą, nustatomi apsaugos tikslai ir reikalavimai bei draudimai, esanti atskira nuostata turi būti laikoma planu (plano dalimi), tiesiogiai nesusijusiu su teritorijos tvarkymu arba jam nebūtinu, jei šia nuostata, įvedant konkrečius kriterijus ir sąlygas, veikla toje teritorijoje pašalinama iš nustatytų draudimų ir reikalavimų taikymo srities, nors ši veikla nėra tiesiogiai skirta apsaugos tikslams pasiekti, bet laikytina tvarkymo ar priežiūros priemonėmis, skirtomis kitiems tikslams, ir pripažintina projektu, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį?
 3. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar PAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktas, siejamas su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad reikšmingo poveikio teritorijai atsiradimas negali būti laikomas neįmanomu remiantis tokia teisės akto, kuriuo teritorijoje įsteigiama speciali saugoma teritorija, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvą, nuostata, kokia aprašyta antrajame klausime, kurioje pakankamai konkrečiai nustatomi veiklos, kuriai ši nuostata taikoma, vykdymo kriterijai ir sąlygos, ir kuri pripažintina projektu, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, jei nacionalinėje teisėje nenumatytas reikalavimas gauti leidimą šiai veiklai, o kompetentinga institucija, remdamasi minėta teisės akto nuostata, atskirais atvejais taip pat atsisako išankstinio pranešimo ir su projektu susijusio poveikio vertinimo pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį arba atskirais atvejais atlieka su projektu susijusį poveikio vertinimą ir tai darydama projekto poveikio vertinimo kriterijumi laiko tai, ar tenkinami antrajame klausime aprašytoje nuostatoje numatyti kriterijai ir sąlygos?
 4. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar PAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktas kartu su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi turi būti aiškinamas taip, kad nėra pagrindo manyti, jog dėl teisės akto, kuriuo teritorijoje įsteigiama speciali saugoma teritorija, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvą, nuostatos, kaip ji aprašyta antrajame klausime, teritorijai gali būti padarytas reikšmingas poveikis, jei veikla, kuriai taikoma

- tokia nuostata, iš esmės jau seniai vykdoma, o dėl šioje nuostatoje nustatytų šios veiklos vykdymo kriterijų ir sąlygų bet koku atveju nėra galimybių suaktyvinti ar išplėsti tokią veiklą šioje teritorijoje?
5. Jei, remiantis atsakymais į pirmiau pateiktus klausimus, galima daryti prielaidą, kad pareiga atlikti poveikio aplinkai vertinimą pagal PAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktą, siejamą su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, kyla dėl atskirų teisės akto, kuriuo teritorijoje įsteigiama speciali saugoma teritorija, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvą, nuostatų turinio, ar PAV direktyvos 3 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad tais atvejais, kai teritorijos įsteigimu laikytinas nedidelių plotų naudojimo vietiniu lygiu apibrėžimas, valstybės narės kompetentinga institucija, remdamasi ankstesniu teritorijos priskyrimu Bendrijos svarbos teritorijai, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 4 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą, paprastai turi daryti prielaidą, kad saugomos teritorijos įsteigimas gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai?
 6. Jei, remiantis atsakymais į pirmiau pateiktus klausimus, galima daryti prielaidą, kad pareiga atlikti poveikio aplinkai vertinimą kyla dėl atskirų teisės akto, kuriuo teritorijoje įsteigiama speciali saugoma teritorija, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvą, nuostatų turinio, ar PAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktas, siejamas su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad poveikio aplinkai vertinimas turi būti atliekamas tik dėl atskirų nuostatų, ar toks poveikio aplinkai vertinimas turi būti atliekamas dėl viso teisės akto turinio?
 7. Jei, remiantis atsakymais į pirmiau pateiktus klausimus, galima daryti prielaidą, kad pareiga atlikti poveikio aplinkai vertinimą kyla dėl atskirų teisės akto, kuriuo teritorijoje įsteigiama speciali saugoma teritorija, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvą, nuostatų turinio, ar PAV direktyvos 4 straipsnio 1 dalis, pagal kurią šios direktyvos 3 straipsnyje nurodytas poveikio aplinkai vertinimas turi būti atliekamas rengiant ir prieš priimant planą ar programą, turi būti aiškinama taip, kad padėties, kai neatliktas plano ar plano dalių poveikio aplinkai vertinimas, negalima ištaisyti vykdant papildomą procedūrą po to, kai jau priimtas planas ar plano dalys, ir taip ištaisyti procedūros klaidas, susijusias su neatliktu poveikio aplinkai vertinimu?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (toliau – Buveinių direktyva), visų pirma 4 straipsnio 2 dalies 3 punktas ir 6 straipsnio 3 dalis

2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – PAV direktyva), visų pirma 3 straipsnio 2 dalis ir 4 straipsnio 1 dalis

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

2009 m. liepos 29 d. *Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege – Bundesnaturschutzgesetz* (Gamtos apsaugos ir kraštovaizdžio tvarkymo įstatymas – Federalinis gamtos apsaugos įstatymas, toliau – *BNatSchG*) (*BGBI. I*, p. 2542), su naujausiais pakeitimais, padarytais 2022 m. gruodžio 8 d. įstatymo (*BGBI I*, p. 2240) 3 straipsniu, visų pirma *BNatSchG* 22 straipsnio 2a dalis, 26, 32, 33, 34 ir 36 straipsniai

Gesetz über ergänzende Vorschriften zu Rechtsbehelfen in Umweltangelegenheiten nach der EG-Richtlinie 2003/35/EG – UmweltRechtsbehelfsgesetz (Įstatymas dėl papildomų nuostatų, susijusių su skundais aplinkos klausimais pagal Direktyvą 2003/35/EB, toliau – *UmwRG*) redakcija, paskelbta 2017 m. rugpjūčio 23 d. (*BGBI. I*, p. 3290), su naujausiais pakeitimais, padarytais 2023 m. kovo 14 d. įstatymo (*BGBI. 2023 I*, Nr. 71) 2 straipsniu, visų pirma *UmwRG* 1 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 4 punktas, 4 straipsnis ir 7 straipsnio 3 dalis

Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung (Poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, toliau – *UVPG*) redakcija, paskelbta 2021 m. kovo 18 d. (*BGBI. I*, p. 540), su naujausiais pakeitimais, padarytais 2023 m. kovo 22 d. įstatymo (*BGBI. 2023 I*, Nr. 88) 2 straipsniu, visų pirma *UVPG* 35–37 straipsniai

2019 m. rugsėjo 30 d. *Verordnung über das Landschaftsschutzgebiet „Bäche im Artland“ in den Städten Quakenbrück, Fürstenau und Bersenbrück sowie den Gemeinden Menslage, Nortrup, Badbergen, Berge, Bippen, Eggermühlen, Kettenkamp, Ankum und Merzen, Landkreis Osnabrück* (Nutarimas dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos „Bäche im Artland“ Kvakenbriuko, Fiurstenau ir Berzenbriuko miestuose ir Menslagės, Nortrupo, Badbergeno, Bergės, Bipeno, Egermiūleno, Ketenkampu, Ankumo ir Merceno savivaldybėse, Osnabriuko apskrityje, toliau – *LSG* nutarimas) (Osnabriuko apskrities oficialusis leidinys, Nr. 20, 2019-10-30).

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Prejudiciniai klausimai keliami nagrinėjant bylą dėl teisėtumo kontrolės (*Normenkontrollverfahren*), kurioje pareiškėja, pagal *UmwRG* 3 straipsnio 1 dalį pripažinta aplinkos apsaugos asociacija, ir atsakovas nesutaria dėl nutarimo dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos galiojimo.
- 2 Saugomos kraštovaizdžio teritorijos įsteigimu siekiama apsaugoti faunos ir floros buveinių teritoriją (toliau – *FFB* teritorija) „Bäche im Artland“ (vietovės kodas DE-3312-331), esančią gamtiniame regione „Ems-Hunte-Geest und Dümmer-Geestniederung“ ir apimančią kelis upelius bei gretimas kraštovaizdžio teritorijas. Saugoma teritorija „Bäche im Artland“ pagal Buveinių direktyvą yra tinklinė vandentakių sistema su iš dalies labai natūraliais upeliais, kurie yra svarbi Buveinių direktyvos II priede išvardytų žuvų rūšių buveinė. Šalia upelių vagų yra

miškų, takoskyrų ir pelkių, kurie pagal Buveinių direktyvą yra prioritetiniai arba neprioritetiniai natūralių buveinių tipai.

- 3 Rengdamas LSG nutarimą atsakovas vykdė visuomenės dalyvavimo procedūrą, per kurią buvo pateiktas nutarimo projektas, su juo susiję žemėlapiai ir parengtas informacinis raštas; šioje procedūroje dalyvavo ir pareiškėja – ji 2019 m. vasario 19 d. raštu pateikė pastabas dėl nutarimo projekto. Strateginis poveikio aplinkai vertinimas (toliau – SPAV), apimantis aplinkos apsaugos ataskaitą arba preliminarų SPAV vertinimą, prieš išleidžiant LSG nutarimą nebuvo atliktas.
- 4 LSG nutarimas įsigaliojo 2019 m. spalio 31 d., kai atsakovas jį paskelbė savo oficialiajame leidinyje. Jame, be kita ko, nustatytas draudimas atlikti veiksmus, kurie keičia teritorijos pobūdį arba prieštarauja šio nutarimo aplinkos apsaugos tikslui, ir nurodomi veiksmai bei naudojimo būdai, kuriems šis draudimas netaikomas.
- 5 2020 m. spalio 13 d. pareiškėja pateikė teismui prašymą atlikti LSG nutarimo teisėtumo kontrolę. Pagal nacionalinę teisę pripažinta aplinkos apsaugos asociacija gali – atsižvelgiant į galimybę atlikti papildomą procedūrą pagal *UmwRG* 4 straipsnio 1b dalį – reikalauti panaikinti sprendimą dėl planų ir programų priėmimo, jei nebuvo atliktas ar papildytas reikalaujamas poveikio aplinkai vertinimas arba preliminarus poveikio aplinkai vertinimas (*UmwRG* 4 straipsnio 4 dalies pirmas sakiny, siejamas su 1 dalies pirmo sakinio 1 punktu).
- 6 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, ar iš PAV direktyvos ir Buveinių direktyvos darytina išvada, kad prieš priimant nutarimą dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos, kaip antai šį nutarimą, turi būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas pagal *UVPG* 36 straipsnį, siejamą su *BNatSchG* 36 straipsnio pirmo sakinio antra dalimi ir 34 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu, arba bet kuriuo atveju valstybė narė turi priimti sprendimą, ar atlikti tokį vertinimą. Atsižvelgiant į tai, svarbu išaiškinti Sąjungos teisės nuostatas – PAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktą, siejamą su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, kuriomis grindžiamos nacionalinės nuostatos, ir atsakyti į pateiktus klausimus.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 7 Panašių klausimų kyla daugelyje prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme nagrinėjamų bylų dėl teisėtumo kontrolės. Nuo atsakymų į šiuos klausimus priklauso, kaip bus vertinamas didelės dalies FFB teritorijų apsaugos nutarimų veiksmingumas Žemutinėje Saksonijoje (vien šiuo atveju tai susiję su 385 FFB teritorijomis) ir, tikėtina, kitose Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijose. Taip pat galima numatyti daug apimančias teises pasekmes dėl panašiai suformuluotų kitų valstybių narių teisės aktų.

- 8 Dėl PAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punkto, siejamo su Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, taikymo šio LSG nutarimo atžvilgiu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis Teisingumo Teismo jurisprudencija (2019 m. birželio 12 d. Sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, 39 ir 46 punktai), mano, kad šis nutarimas atitinka sąvoką „planai ir programos“, kaip ji suprantama pagal PAV direktyvos 2 straipsnio a punktą, ir taip pat turi būti laikomas „planu“, kaip jis suprantamas pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį.
- 9 Dėl pirmojo klausimo: prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, kaip reikia suprasti 2019 m. birželio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *CFE*, C-43/18, EU:C:2019:483, 49 ir 50 punktus, ir laikosi nuomonės, kad svarbiausia yra atskirų saugomų teritorijų įsteigimo teisės akte esančių nuostatų turinys. Remiantis Buveinių direktyvos konstatuojamosiomis dalimis, visi planai ir projektai, galintys turėti reikšmingą poveikį apsaugos tikslams, kurių siekiama įsteigiant teritoriją, turi būti tinkamai įvertinti.
- 10 Komisijos teigimu, Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje vartojama sąvoka „tvarkymas“ turi būti suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 1 dalies aiškinimą. Todėl teritorijos tvarkymo privilegija taikoma tik tai veiklai, kuri yra tiesiogiai susijusi su teritorijos išsaugojimo tikslais arba būtina jiems pasiekti. Planai turi būti vertinami atskirai, jei juose, neskaitant su išsaugojimu susijusių dalių, yra ir kitų dalių (žr. Komisijos pranešimo, C(2018) 7621 *final*, p. 44 ir paskesnius).
- 11 Taigi, kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, teisės akto, kuriuo teritorija paskelbiama specialia saugoma teritorija, nuostatos yra tiesiogiai susijusios su šios teritorijos tvarkymu tiek, kiek tai susiję su apsaugos, kaip tokios, nustatymu, apsaugos tikslų ir apsaugos uždavinių nustatymu ir su tuo susijusių draudimų ir reikalavimų nustatymu. Kadangi tokiam teisės akte, kaip dabartinis LSG nutarimas, iš nustatytų draudimų taikymo srities pašalinta daugybė veiklos rūšių, pavyzdžiui, vandens priežiūra, žuvininkystė, žemės ūkis ir miškininkystė, nurodant konkrečius kriterijus ir sąlygas, kyla abejonių, ar toks reglamentavimas vis dar tiesiogiai susijęs su teritorijos apsaugos tikslų įgyvendinimu ir ar yra būtinas šiam tikslui pasiekti. Reikia patikrinti, ar ši veikla, kuriai taikoma išimtis, yra būtina siekiant išsaugoti arba pagerinti teritorijoje esančių buveinių tipų ir rūšių apsaugos būklę „teritorijos tvarkymo apsaugos tikslais“ (žr. Komisijos pranešimo, C(2018) 7621 *final*, p. 44), ar išimties nuostatomis siekiama neproporcingai neapriboti šios veiklos ir išvengti pernelyg griežtų draudimų.
- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, diferencijuotas požiūris į teisės akto nuostatas dėl specialios saugomos teritorijos apsaugos taip pat yra tinkamas remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl „Natura 2000“ sutarčių (2010 m. kovo 4 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, C-241/08, EU:C:2010:114, 51 punktas).

- 13 Dėl antrojo klausimo: prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui yra svarbios teisės nuostatos, leidžiančios vykdyti veiklą teritorijoje, kuri pati savaime negali būti laikoma tik „teritorijos tvarkymo apsaugos tikslų“ priemone. Tokios teritorijos tvarkymo apsaugos tikslų priemonės, kurios šiuo atveju neregamentuojamos LSG nutarime, pavyzdys galėtų būti ganymas, reikalingas 4030 natūralios buveinės tipui – Europos sausieji viržynai – išsaugoti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro išvadą, kad nagrinėjamos šio LSG nutarimo išimčių nuostatos skirtos tam, kad tam tikromis sąlygomis būtų galima tęsti iki šiol teritorijoje vykdytą aplinkos apsaugos veiklą, kuri iš esmės yra komercinio pobūdžio (išimtis žuvininkystei, žemės ūkio naudmenų naudojimui ir miškininkystei) arba skirta vandens telkinių hidrauliniams funkcionalumui užtikrinti (išimtis vandens telkinių priežiūrai), siekiant, kad nebūtų neproporcingai apribotos savininkų ir teisėtų naudotojų, kuriems taikomas apsaugos statusas, teisės. Ši veikla, kuriai netaikomi LSG nutarime nustatyti draudimai, gali būti laikoma projektu, kai ji vykdoma individualiai, atsižvelgiant į plačią, su poveikiu susijusią projekto sąvoką pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį. Todėl Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad įprastinė žemės ūkio veikla, pavyzdžiui, dirvos tręšimas „Natura 2000“ teritorijose arba šalia jų (2018 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Coöperatie Mobilisation for the Environment ir kt.*, C-293/17 ir C-294/17, EU:C:2018:882, 76 punktas) arba miškų kirtimas (2018 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-441/17, EU:C:2018:255, 123 punktas ir toliau), gali būti laikomi projektu, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį. Akivaizdu, kad tokia veikla negali būti laikoma tiesiogiai susijusia arba būtina teritorijos tvarkymui ir gali reikšmingai paveikti teritoriją individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais.
- 14 Dėl trečiojo klausimo: jei yra planas (plano dalis), tiesiogiai nesusijęs su teritorijos tvarkymu arba nebūtinai teritorijos tvarkymui, tuomet tai, ar prieš priimant planą reikia atlikti galimo poveikio teritorijai vertinimą, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, priklauso nuo atsakymo į klausimą, ar planas gali reikšmingai paveikti teritoriją individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais. Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, esant abejonių dėl didelio poveikio nebuvimo, reikia atlikti tokį vertinimą (2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Waddenvereniging ir Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, 44 punktas, ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-411/17, EU:C:2019:622, 134 punktas).
- 15 Remiantis *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) jurisprudencija, nutarimas dėl saugomų teritorijų gali turėti įtakos „Natura 2000“ teritorijai tik tuo atveju, jei nutarime numatyti pakankamai įpareigojantys konkretūs reikalavimai, kuriais remiantis būtų galima įvertinti neigiamą poveikį teritorijai (2023 m. sausio 26 d. Sprendimo *BVerwG*, 10 CN 1.23 ir kt., ECLI:DE:BVerwG:2023:260123U10CN1.23.0, 17 punktas). Vykdamą veiklą, galimą pagal LSG nutarime numatytas išimtis, iš pat pradžių negalima atmesti galimybės, kad bus padarytas neigiamas poveikis teritorijoje esančioms Bendrijos

svarbos natūralioms buveinėms ir rūšims. Kartu su leistinomis vandens telkinių priežiūros priemonėmis, taikant LSG nutarime leistas žuvų įveisimo priemones, gali būti padarytas neigiamas poveikis ir šiame nutarime minėtoms Bendrijos svarbos rūšims. Tai taikytina ir veiksams, susijusiems su tinkama žemės ūkio veikla, kuriems pagal LSG nutarimą taikoma išimtis, kai kyla abejonių, ar nuostatų pakanka, kad būtų išvengta trąšų ir augalų apsaugos produktų patekimo į saugomus vandenis. Net ir nustačius išimtį dėl tinkamos miškininkystės veiklos, neaišku, ar LSG nutarime nustatyti apribojimai yra pakankami, kad neigiamą poveikį šiame nutarime minimų miško buveinių tipams būtų galima laikyti išimtimi.

- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, prieš vykdant projektą, kurio išankstinis poveikio teritorijai vertinimas turi būti atliktas pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies reikalavimus, poveikio teritorijai vertinimas turėtų būti atliekamas arba individualiai, arba, jei galimo poveikio teritorijai vertinimas neatliekamas ar vertinimo apimtis yra iš anksto nustatyta nuostatoje dėl išimties, kartu su kitais planais. Remiantis Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi ir PAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktu, oficialus plano vertinimas turėtų būti atliekamas atsižvelgiant į PAV direktyvos 4–9 straipsniuose nustatytus procedūrinius reikalavimus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas nesutinka su argumentu, kad nutarimo leidėjas, konkrečiai apibrėždamas išimtį suteikiančias nuostatas, patikrino, ar veikla, kuriai taikoma išimtis, konkrečia vis dar leidžiama forma neprieštarauja Buveinių direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje nustatytam draudimui bloginti būklę. Byloje nepateikti jokie tokio patikrinimo dokumentai.
- 17 Dėl ketvirtojo klausimo: galima daryti išvadą, kad FFB teritorijoje „Bäche im Artland“, kuriai LSG nutarimu taikoma išimtis, vandens telkinių priežiūros, žuvininkystės, žemės ūkio naudmenų naudojimo ir miškininkystės veikla buvo vykdoma jau seniai, dar prieš tai, kai Komisija Vokietijos Federacinės Respublikos siūlymu šią teritoriją įtraukė į Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą pagal Buveinių direktyvos 4 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą, o vėliau ši teritorija ginčijamu LSG nutarimu buvo paskelbta specialia saugoma teritorija pagal Buveinių direktyvos 4 straipsnio 4 dalį. Be to, dėl LSG nutarime numatytų apribojimų tikėtina, kad veiklos, kuriai taikoma išimtis, intensyvinimas ar plėtra nebebus įmanomi.
- 18 Viena vertus, atsižvelgiant į tai, galima daryti išvadą, kad bet kuriuo atveju dabartinė teritorijos apsaugos būklė taip pat galėjo susidaryti dėl nuolatinio minėtos veiklos poveikio teritorijai. Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas kelia klausimą, kokia apimtimi šiame kontekste reikia atsižvelgti į Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl pareigos atlikti poveikio aplinkai vertinimą, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, pagal kurią daroma prielaida, kad nagrinėjama veikla vykdoma toje pačioje vietoje ir tomis pačiomis sąlygomis, netaikymo individualių projektų lygmeniu testiniams ir vientisiems projektams (2018 m. lapkričio 7 d. Sprendimo

Coöperatie Mobilisation for the Environment ir kt., C-293/17 ir C-294/17, EU:C:2018:882, 81 ir paskesni punktai).

- 19 Dėl penktojo klausimo: remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, tam, kad planas būtų taikomas nedideliam plotui vietiniu lygiu, jis turi būti parengtas arba patvirtintas vietos valdžios institucijos ir atitinkama teritorija turi būti nedidelė vietos valdžios institucijos teritorinės jurisdikcijos atžvilgiu (2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Associazione Italia Nostra Onlus*, C-444/15, EU:C:2016:978, 68 punktas). Šiuo atveju atsakovas nurodo, kad FFB teritorija „Bäche im Artland“ yra apie 1 095 ha (10,95 km²) dydžio, o Osnabriuko apskrities plotas – apie 2 121 km². Vis dėlto taikant vien kiekybinį metodą dauguma FFB teritorijų tikriausiai būtų laikomos nedideliu plotu, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvos 3 straipsnio 3 dalį.
- 20 Darant išvadą, kad PAV direktyvos 3 straipsnio 3 dalies reikalavimai yra įvykdyti, reikėtų išsiaiškinti, ar valstybės narės institucija privalo daryti prielaidą apie galimą reikšmingą poveikį aplinkai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, jei „Natura 2000“ teritorija įsteigiama atsižvelgiant į jos apsaugos statusą pagal Sąjungos teisę ir įtraukiama į Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą, reikšmingas poveikis aplinkai paprastai taip pat turi būti numanomas, jei atitinkamą teritoriją norima priskirti nedideliam plotui vietiniu lygiu, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvos 3 straipsnio 3 dalį.
- 21 Dėl šeštojo klausimo: šiuo atveju nuo atsakymo į šį klausimą priklauso, ar pagal Sąjungos teisę neatliktas poveikio aplinkai vertinimas gali turėti įtakos viso plano, ar tik jo dalių veiksmingumui. Be to, atsakymas į šį klausimą turi didelę praktinę reikšmę valdžios institucijoms, kurios rengia ir tvirtina planus, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvą.
- 22 Dėl septintojo klausimo: šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išsiaiškinti, ar jo argumentai dėl papildomo poveikio aplinkai vertinimo leistinumo įteisinant konkrečius projektus, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvą, taip pat gali būti taikomi programoms ir planams, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvą, kurie yra bendresnio pobūdžio ir kuriuos priimant yra daugiau laisvės nei tvirtinant konkrečius projektus, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvą. Poveikio aplinkai vertinimo pagal PAV direktyvos 4–9 straipsnių reikalavimus rezultatai turi lemiamą įtaką bendrosios programos ir plano, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvą, priėmimo apimčiai, todėl vėlesnio „atviro“ poveikio aplinkai vertinimo atveju paprastai galima svarstyti ir esminius jau priimto plano ar programos pakeitimus. Tai leidžia daryti išvadą, kad, priešingai nei atliekant su projektais susijusių projektų poveikio aplinkai vertinimą pagal PAV direktyvos 4–10 straipsnius, plano ar programos poveikio aplinkai vertinimas pagal PAV direktyvos 4–9 straipsnius negali būti atliktas po jo priėmimo; atvirkščiai, turi būti priimamas naujas planas ar programa, o juos rengiant ir prieš juos priimant turi būti atliekamas poveikio aplinkai vertinimas pagal PAV direktyvos 4–9 straipsnius.

- 23 Kita vertus, jei PAV procedūriniai veiksmai gali būti atliekami ir plano ar programos atžvilgiu, nereikalaujant priimti ar patvirtinti naujo plano ar programos, kyla klausimas, ar tai galima padaryti tik tokiomis pat ribotomis sąlygomis, kaip ir atliekant su projektu susijusio poveikio aplinkai vertinimą pagal PAV direktyvą.

DARBINIS VERTINIMAS